

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره دوم - سال دوم
۱۳۶۵-۱۳۶۶

شماره ترتیب چاپ ۱۰۸۱

شماره دفتر ثبت ۳۵۶

شماره ۱۰۶۰۷۸

تاریخ ۱۳۶۵/۱/۱۰

برادرگرامی حجت الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه تشکیل دادگاههای سیار که بنا به پیشنهاد شماره ۱۵/۴۰۶۶ مورخ ۶۴/۱۲/۱
دادگستری جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۶۴/۱۲/۱۸ هیات وزیران به تصویب
رسید ماست، به پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آن را دارد.

میرحسین موسوی
نخست وزیر

رسیدگی به دعاوی اشخاص و حل و فصل آنها، از لحاظ قضائی، تابع مقررات دقیق
است و متصدی امر قضا باید دارای شرایط و مشخصات معین باشد. بدین ترتیب ایجاد
تشکیلات قضائی ثابت در تمامی نقاط کشور عملی نبوده و دادگاههای ثابت در مراکز
مشخصی استقرار می یابد، اما همین امر خود موجب آن است که افرادی که از مراکز استقرار
دادگاهها دور هستند، بادشواری روبرو شوند. لذا با تشکیل دادگاههای سیار
۱- اهالی نقاط دور دست کشور برای حل و فصل دعاوی خود ناگزیر به مراجعه به
مرکز حوزه قضائی نخواهند بود.

۲- از فضلا و کارشناسان ورزیده ای که آمادگی اشتغال به کار قضائی را بطور موقت
دارند، استفاده خواهد شد. این امر سبب میشود که نقاط دور دست کشور نیز از وجود
قضات ورزیده بهره مند شوند.

۳- رسیدگی به دعاوی در محل باتوجه به استفاده از آگاهیه های محلی و تسلط بیشتر بر امور صورت می گیرد و در عین حال قضات می توانند در بسیاری از موارد ، دعاوی را با کمک افراد معتمد محلی از طریق صلح و سازش خاتمه دهند .
باتوجه به مراتب فوق لایحه تشکیل دادگاههای سیار ، بشرح ذیل جهت تصویب به عنوان آزمایشی و بر اساس اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی تقدیم می گردد .

لایحه تشکیل دادگاههای سیار

ماده ۱- شورای عالی قضائی میتواند برای رسیدگی به دعاوی مدنی و کیفری و انقلاب ساکنان هر محلی که از مرکز حوزه های قضائی دور است ، دادگاه سیار تشکیل دهد .
ماده ۲- دادگاههای سیار برای رسیدگی به کلیه امور زیر صلاحیت دارند .
الف - در امور مدنی ، رسیدگی به دعاوی مذکور در فقرات سیزده گانه ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو به استثنای فقره ۱۰ همان ماده .
ب - در امور کیفری ، رسیدگی به اموری که در صلاحیت دادگاههای کیفری دو است .
ج - در کلیه اموری که در صلاحیت دادگاههای انقلاب است .
ماده ۳- در دعاوی مدنی اقامه دعوی ممکن است شفاهی باشد . دادگاه باتوجه به اصول و قوانین موجد حق و قواعد مربوط به ایرادات باید تا حد امکان سعی کند اختلافات طرفین را از طریق سازش قطع و فصل نماید در غیر این صورت ، حکم صادر می کند .
ماده ۴- رسیدگی در دادگاههای سیار باید با حضور طرفین انجام گیرد . ایراد تا قبل از صدور حکم نیز پذیرفته میشود . تجدید نظر در احکام این دادگاهها در مواردی که قابل تجدید نظر است ، وفق مقررات مربوط انجام می یابد .
ماده ۵- در هر مورد چنانچه دادگاه تحقیقاتی را از مقامات و اشخاص ساکن در حوزه دادگاه سیار لازم بداند می تواند به مقتضای مورد از نزدیکترین دادگاه حقوقی و یا دادسرا و یا دیگر ضابطان دادگستری انجام تحقیقات را خواستار شود و مقامات مذکور موظفند در اسرع وقت دستور دادگاه سیار را انجام دهند .
ماده ۶- قاضی دادگاه سیار به هروسینه مطمئنی که ممکن باشد اشخاص را دعوت و احضار خواهد نمود بطوریکه برای قاضی علم حاصل شود که احضار شوند از دعوت دادگاه مطلع شده است .

ماده ۷ - دادگاه می‌تواند جهت صلح و سازش، تحقیقات و یا ابلاغ و احضار از افراد متعهد محل استفاده نماید.

ماده ۸ - دادگاه سیار نباید در هر محل بیش از یک‌ماه توقف کند. در صورتی که رئیس دادگاه برای اتمام کارهای موجود در محل، توقف بیشتری را لازم بداند، می‌تواند علاوه بر مدت مقرر تا یک ماه دیگر توقف نماید.

ماده ۹ - قبول دادخواست و یا شکایت در پانزده روز اول استقرار دادگاه در محل به عمل می‌آید. پس از این مدت، قبول دادخواست یا شکایت برای باقیمانده دوره دادگاه سیار منوط بنظر رئیس دادگاه است. در هر حال رئیس دادگاه باید ترتیبی اتخاذ کند که رسیدگی به تمامی دعاوی مطروحه، در مدت استقرار دادگاه در محل، خاتمه یابد.

ماده ۱۰ - به دعاوی طرح شده در دادگاه سیار اعم از مدنی و کیفری و انقلاب هیچگونه هزینه اداری و هزینه دفتر و هر هزینه دیگری که برای رسیدگی و صدور حکم و اجرای آن در قوانین مقرر است تعلق نخواهد گرفت و هرگاه رونوشت گواهی شده اسناد مربوط به دعوی مطروحه لازم باشد، قاضی آنرا گواهی خواهد کرد.

ماده ۱۱ - اجرای احکام به دستور قاضی دادگاه سیار وفق مقررات انجام می‌یابد.

ماده ۱۲ - در امور مدنی کسانی که پس از تشکیل دادگاه سیار در محاکم صالح اقامه دعوی نمودند، حق ندارند همان دعوی را در دادگاه سیار طرح نمایند، مگر اینکه قبل از صدور حکم، دعوی خود را مسترد دارند و هم چنین کسانی که در دادگاه سیار طرح دعوی نمودند، حق ندارند همان دعوی را در دادگاه دیگر طرح نمایند. در امور کیفری مرجعی که قبلاً مشغول رسیدگی بوده هم چنان صلاحیت رسیدگی را خواهد داشت.

ماده ۱۳ - قاضی دادگاه سیار از میان قضات شاغل انتخاب می‌شود. شورا عالی قضائی می‌تواند از افراد غیر شاغل هم که واجد شرایط علمی و عملی قضا، مقرر در قانون شرایط استخدام قضات مصوب ۶۱/۲/۱۴ می‌باشند، دعوت کند و ایشان را پس از طی دوره کارآموزی مطابق قانون تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضا منسوب ۱۳۶۰/۷/۲۱ جهت تشکیل اینگونه دادگاهها موقتاً منصوب نماید.

ماده ۱۴ - حق الزحمه روزانه قضاتی که موقتاً منصوب می‌شوند و نیز حق ماموریت روزانه قضات شاغل ۵۰۰۰ ریال خواهد بود. مالیات حق الزحمه و حق ماموریت پرداختنی به قضات موضوع این ماده بطور مقطوع ده درصد مجموع حق الزحمه یا حق ماموریت دریافتی ایشان خواهد بود.

ماده ۱۵ - علاوه بر حق الزحمه و حق ماموریت مذکور در ماده ۱۴ به کلیه قضات دادگاههای سیار هزینہ ایاب و ذهاب پرداخت میشود و در محل وسیله نقلیه متناسب در اختیار دادگاه قرار میگیرد.

بمکارمندان اداری دیدگاه سیار نیز هزینه سفر و سایر هزینههای قانونی تادیه میشود.
ماده ۱۶ - به تخلفات انتظامی کلیه قضات سیار (موضوع مواد ۱۳ و ۱۲) در دادگاه انتظامی قضات رسیدگی می شود.

ماده ۱۷ - فرمانداران و بخشداران موظفند در تهیه محل دادگاه و محل اقامت قضات و کارمندان همکاری لازم بعمل آورند.

ماده ۱۸ - قانون تشکیل دادگاههای سیار مورخ ۳۷/۱۱/۲۳ لغو می شود. / ض

وزیر دادگستری جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تاریخ چاپ ۶۵/۱/۲۷

اداره کل قوانین

ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو

مصوب ۱۳۶۴/۹/۳

- ۱- ماده ۷ - رسیدگی به امور ذیل در صلاحیت دادگاههای حقوقی دو است .
۱ - امور مربوط به ترکه شامل . مهر و موم ترکه و تصفیه و تقسیم آن .
- ۲ - دعاوی راجع به اموال منقول و غیر منقول و دیون و منافع و زیان ناشی از جرم و ضمان قهری در صورتیکه خواسته بیش از دو میلیون ریال نباشد .
- ۳ - مطالبه خلع ید از اعیان غیر منقول در صورتیکه مالکیت مورد نزاع نباشد و در صورت اختلاف در مالکیت نصاب مذکور در بند (۲) معتبر است .
- ۴ - دعوی رفع مزاحمت و کلیه دعاوی راجع به حقوق ارتفاقی از قبیل حق العبور و حق المجری در ملک دیگری و امثال آن تا هر میزانیکه باشد و حقوق انتفاعی بشرطیکه بیشتر از نصاب نباشد .
- ۵ - مطالبه فای بشرط و عموماً راجع به معاملات و قراردادها مشروط باینکه مورد مطالبه قابل ارزیابی نباشد و الا نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است .

- ۶- درخواست افراز و تقسیم و فروش اموال مشاع (با استثنای مواردی که قانون در صلاحیت سازمان ثبت قرار داده است) در صورتیکه مالکیت محل نزاع نباشد.
- ۷- تجدید نظر نسبت به تصمیمات قابل اعتراض و احدهای ثبتی در مورد افراز مالک مشاع.
- ۸- دعاوی راجع به روابط مهر و مستاجر، و در خصوص مطالبه اجور، نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است.
- ۹- درخواست تامین دلائل و امارات و حفظ آنها.
- ۱۰- درخواست صلح و سازش بین طرفین در هر دعوی و بدون رعایت نصاب.
- ۱۱- درخواست گواهی انحصار وراثت مگر اینکه دعوی نسب یا زوجیت یا اختلاف در وصیت یا وصیتنامه مطرح شود یا اختلاف در اصل نکاح و طلاق باشد که در این صورت دادگاه مدنی خاص صلاحیت رسیدگی به انحصار وراثت را دارد.
- ۱۲- دعاوی راجع به حقوق مالی از قبیل حق شفعه و حق فسخ و دعوی بطلان معامله و بی اعتباری سند در صورتیکه حق یا مورد معامله پیش از حد نصاب نباشد.
- ۱۳- دعوی مزاحمت و ممانعت از حق و تصرف عدوانی در عین غیر منقول تا هر میزان که باشد.

قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری - مصوب ۶۱/۲/۱۴

- ماده واحده - قضات آزمون مردان واجد شرایط زیر انتخاب میشوند.
- ۱- ایمان و عدالت و تعهد عملی نسبت به موازین اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- طهارت مولد.
- ۳- تابعیت ایران و انجام خدمت وظیفه یا دارا بودن معافیت قانونی.
- ۴- صحت مزاج و توانایی انجام کار و عدم اعتیاد به مواد مخدر.
- ۵- دارا بودن اجتهاد دبه تشخیص شورا عالی قضائی یا اجازه قضا از جانب شورا عالی قضائی به کسانی که دارای لیسانس قضائی یا لیسانس الهیات رشته منقول یا لیسانس نداننده علوم قضائی و اداری وابسته به دادگستری یا مدرک قضائی از مدرسه عالی قضائی قم هستند یا طلابی که سطح را تمام کرده و دو سال خارج فقه و قضایا با امتحان و تصدیق جامعه مدرسین دیده باشند مادامی که باندازه کافی مجتهد جامع شرایط در اختیار شورا عالی نباشد.
- تبصره -

قانون تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضا
مصوب ۶۰/۷/۲۱ کمیسیون امور قضائی

ماده واحده - تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضا و نیز در صورت لزوم مدت کارآموزی کارآموزان قضائی با شورایی عالی قضائی است .

قانون مربوط به تشکیل دادگاههای سیار

مصوب ۱۳۲۷/۱۱/۲۳

ماده ۱- وزارت دادگستری میتواند برای رسیدگی به دعاوی مدنی و کیفری بین ساکنین هر محلی که از مرکز حوزه های قضائی دور است دادگاههای سیار تشکیل دهد .

ماده ۲- صلاحیت دادگاههای سیار شرح زیر است .
الف - در امور مدنی .

۱- دعاوی مذکور در فقرات ۱ تا ۱۳ ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی در صورتیکه در موردش یک و دو وجه را ماده مزبور بپهای خواسته شده بیش از یکصد هزار ریال نباشد .

۲- در صورت تراشی کتبی طرفین در رسیدگی بدعاوی مربوط با اموال تا هر میزان که باشد .
ب - در امور کیفری .

رسیدگی بجرائم خلاف و جنحه .

ماده ۳- در دعاوی مدنی اقامه دعوی ممکن است شفاهی باشد و دادگاهها بنا توجه به اصول و قوانین موجد حق و قوا عدم مربوط به ایرادات و مرور زمان باید تا ممکن است سعی کند اختلافات طرفین را از طریق سازش قطع و فصل نماید و الا باید درت به صدور حکم میکند حکم مزبور در صورتی که حضوری بوده و بپهای خواسته بیش از ده هزار ریال نباشد قطعی و غیر قابل پژوهش و فرجام است و اگر غیابی باشد پس از رسیدگی مجدد حکم صادر قطعی و قابل اجرا خواهد بود و هرگاه خواسته بیش از ده هزار ریال باشد حکم صادر شده در دادگاه شهرستان حوزه محل صدور حکم قابل رسیدگی پژوهشی است .

ماده ۳- حکم غیابی در مدت مقرر قانونی قابل اعتراض بوده و دادگاه محل تسلیم اعتراض را ذیل حکم معلوم خواهد کرد .

ماده ۴- در امور کیفری هرگاه میزان حبس بیش از دو ماه و یا جزای نقدی بیش از پنجاه هزار ریال

نباشد حکم صادر قطعی و غیر قابل شکایت خواهد بود و در صورتیکه حکم حبس بیش از دو ماه و بیست و یک روز یا نقدی بیش از پنج هزار ریال باشد حکم صادره در دادگاه استان محل وقوع دادگاه قابل پیرویش می باشد .

ماده ۵ - در امور کیفری چنانچه احتیاج به تحقیقاتی از مقامات و اشخاصی که در حضوره دادگاه سیار ساکن هستند پیدا شود دادگاه ممکن است با اقتضاء مورد از نزدیکترین دادگاه بخش وی را دادسرا و یا مامورین شهر بانی زانند امری انجام تحقیقات را خواستار گردیده و مقامات مزبور مکلفند در اسرع وقت دستور دادگاه سیار را انجام دهند .

ماده ۶ - دادرس دادگاه سیار بهر وسیله مطمئنی که ممکن باشد اشخاص را دعوت و حضار خواهد نمود بطوریکه برای دادرس علم حاصل شود که حضار شونده از دعوت دادگاه مطلع شده است .
ماده ۷ - دادگاه سیار نباید در هر محل بیش از یکماه توقف کند در صورتی که رئیس دادگاه برای تمام کارهای موجود در محل توقف بیشتری را لازم ندانند میتواند علاوه بر مدت مقررتا یکماه دیگر توقف نماید .

ماده ۸ - دعای طرح شده در دادگاه سیار اعم از مدنی و کیفری هیچگونه هزینه دادرسی و هزینه دفتر و هزینه دیگری که برای رسیدگی و صدور حکم و اجرای آن در قوانین مقرر است تعلق نخواهد گرفت و هرگاه احتیاج به تهیه رونوشت گواهی شده اسناد مربوط بدعوی طرح شده پیدا شود دادرس دادگاه ترا گواهی خواهد کرد .

ماده ۹ - اجراء احکام مدنی بدستور دادرس دادگاه سیار بوسیله مامورین محل بدوین تشریفات انجام میشود .

ماده ۱۰ - در امور مدنی کسانیکه پس از تشکیل دادگاه سیار در محاکم صالحه قائم مدعی و نمودان مدعی ندانند همان مدعی را در دادگاه سیار طرح نمایند مگر اینکه قبل از صدور حکم مدعی خود را مسترد دارند و همچنین کسانیکه در دادگاه سیار طرح مدعی نمودان مدعی ندانند همان مدعی را در دادگاه دیگر طرح نمایند و در امور کیفری مرجعی که قبلاً مشغول رسیدگی بوده صلاحیت رسیدگی را خواهد داشت .

ماده ۱۱ - دادرس دادگاه سیار باید از قضات مجریکه سن آنها کمتر از ۴۰ سال نباشد انتخاب شوند .

وزارت دادگستری میتواند دادرس دادگاه را از بین کارمندان قضائی بازنشسته که دارای تجربه و واجد شرایط بوده و سن آنها از هفتاد سال متجاوز نباشد انتخاب نماید قضات مزبور فقط از حقوق بازنشستگی استفاده خواهند کرد و پس از خاتمه مأموریت آنها بازنشسته خواهند بود .

ماده ۱۲- وزارت دادگستری به دادگستران دادگاه سیار در حدود مقررات فوق العاده روزانه بمیزانی که به بازرسان اداره کل بازرسی تادیه میشود و همچنین به دادگستران مزبور و کارمندان اداری دادگاه سیار هزینه سفر و سایر مزایای قانونی را تادیه نموده و وسیله نقلیه متناسب در اختیار دادگاه میگذارد.

ماده ۱۳- وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون است. ع